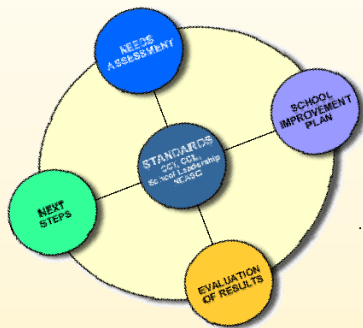

نیازهای آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

۶. مرور متون و مطالعات علمی :

اساس و پایه شناسایی پدیده ها و روابط علیتی و آشنایی با تحولات علمی است. مطالعه کتاب ها، گزارش علمی مجله های علمی و سایر منابع نوشتاری، استفاده از نرم افزار های کامپیوتری و شبکه های اطلاع رسانی، بهره گیری از نظر افراد صاحب تجربه و با معلومات، گوش دادن و یا خواندن اخبار علمی رسانه های گروهی، بینش علمی ما را نسبت به پدیده ها بسیار تقویت می کند.

۷. شرکت در دوره های آموزشی

شرکت در همایش های علمی و برخورد با افکار، اندیشه ها و افراد مختلف در این مجامع باعث تازگی دربینش نسبت به فرایندهای جاری و روالی که تاکنون عادی انگاشته می شده است می شود. بدین ترتیب نگرش نوین و آگاهی یافتن از اندیشه ها و روش های نو به خودی خود دید انتقادی نسبت به فرایندهای سازمان را تقویت می کند و دید انتقادی، سبب یافتن مسائل ریز و درشت در سیستم می گردد.

۸. بررسی نمونه ای سریع

در این روش معمولاً از پرسشنامه ای که دارای سوال هایی با پاسخ از پیش تعیین شده است (پرسشنامه ساختاری) استفاده می شود. بررسی بر روی ۲۵ تا ۵۰ نمونه معرف جامعه که با روش نمونه گیری احتمالی انتخاب شده اند انجام می شود. از این روش برای تعیین داده هایی کمی که اندازه آنها به طور نسبی در جامعه یکنواخت است استفاده می شود.

تبدیل به روش: مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانش و دانش بنیان های علمی
نویسنده مطالب: محبت نوحی کلانش دانش آموزش پزشکی
آدرس پست الکترونیکی دانش: edustaff@kmu.ac.ir

علیرضا عظیم زینت روانگرد

۲. مصاحبه گروهی

در این روش در گروه هایی ۱۲-۸ نفره، بحث در مورد سؤال تشویق می شود گرداننده گروه که راه گشا نامیده می شود موضوع را به گروه معرفی و افراد را به مشارکت در بحث تشویق نموده و تلاش دارد تا بحث روی موضوع مورد نظر متمرکز شود.

۳. مصاحبه جمعی

در این روش با افراد جامعه در یک محل عمومی مثل مدرسه، مسجد، تالار اجتماعات و.... صحبت می شود. مصاحبه گر بر اساس راهنمای مصاحبه که قبلاً تهیه شده است سؤال ها را با جمع در میان می گذارد.

۴. مشاهده مستقیم

می توان با مشاهده مستقیم نیازها و مشکلات را تعیین نمود.

۵. کنترل آماری و شاخص ها:

این روش یکی از مؤثرترین روش های مسئله یابی است، آمار و اطلاعات بسیار مناسبی را از روند فعالیت های سیستم در اختیار می گذارد. معمولاً این گونه اطلاعات در قالب مطالعات توصیفی و نیازسنجی به دو شکل قابل حصول و تحلیل است.

۱. مقایسه آمار خاص یک سازمان در دوره های مختلف مانند ماه و سال: در این مقایسه معلوم می شود که سازمان نسبت به روز، هفته، ماه و سال گذشته روند پیشرفت یا پسرفت داشته و نقاط رشد یا افت در چه زمان هایی بوده است.

۲. مقایسه آمار خاص یک سازمان با شاخص های معیار:

این نوع مقایسه نیز در سازمان های بهداشتی درمانی بسیار رایج است.

مقدمه

اولین قدم در برنامه ریزی آموزشی تعیین نیازهای آموزشی گروه هدف است. نیاز سنجی در حقیقت سنگ زیرین ساختمان آموزش است و هر قدر این سنگ زیرین بنیانی تر و محکم تر باشد، بنای روی آن محکم تر و آسیب ناپذیر تر خواهد بود. نیاز سنجی، روندی منظم در جمع آوری و تحلیل اطلاعاتی است که گروه هدف نیازمند آموختن آن هستند. نیازهای آموزشی نیاز های مطرح شده در حیطه های نگرشی، مهارتی و دانشی است که از طریق آموزش قابل رفع می باشد، البته درجه دشواری رفع این نیاز ها یکسان نبوده و آسان ترین آنها در حیطه دانشی است.

مفهوم نیاز و نیازسنجی

تعاریف مختلفی از نیاز و نیاز سنجی وجود دارد. که در زیر یکی از موارد آن بیان می شود.

♦ **نیاز:** موقعیتی که در آن وضع موجود با وضع مطلوب فاصله دارد. وضع مطلوب: ایدال ها، هنجارها و ترجیحات که همان هدف ها هستند.

♦ تعاریف نیاز سنجی از جنبه های مختلف:

۱. تعیین هدف ها با آنچه باید باشد
۲. مشخص کردن و سنجش وضعیت موجود.
۳. اندازه گیری دقیق: فاصله میان وضع موجود (عملکردها) و وضع مطلوب

انواع نیازها

۱. نیازهای هنجاری (Normative needs): که با یک استاندارد مقایسه می شود مثل شرح وظایف شغلی
۲. نیاز احساس شده (felt need): آنچه که مردم فکر می کنند نیاز دارند مثل داشتن کامپیوتر.
۳. نیاز مورد در خواست (expressed need): آنچه که مردم برای آن اقدام می کنند.
۴. نیاز مقایسه ای (comparative need): امتیاز ویژه ای که برخی از مردم دارند و دیگران ندارند.
۵. نیاز پیش بینی شده (expected need): تفاوت وضعیت موجود با وضع مطلوب آینده.

اهداف ضروری نیازسنجی:

۱. فراهم سازی اطلاعات برای برنامه ریزی: اطلاعات حاصله از نوع نیازها و میزان اولویت آنها منجر به شناسایی اهداف برنامه و تعیین اقدامات ضروری و تدوین یا توسعه برنامه درسی متناسب با نوع و میزان منابع مصرفی برای دستیابی به اهداف خواهد شد.
۲. ارزیابی و سنجش در واقع فرایند ارزیابی اولیه برای تعیین محورهای برنامه درسی و نیز میزان تطابق برنامه درسی با نیازها است. همچنین ارزیابی ضمن اجرای برنامه های درسی و نتایج حاصل از سنجش نیازها، منجر به انطباق بهینه برنامه درسی با نیاز های اولویت یافته می گردد.
۳. پاسخگویی و مسئول نمودن مؤسسات برنامه ریزی درسی، از آنجا که مؤسسات برنامه درسی در تبادل و نتایج طرح ایشان باید پاسخگو باشند نیاز سنجی به آنها کمک می کند تا حوزه هایی که پیشرفت مطلوب نداشته اند شناسایی و برای بهبود آنها اقدامات لازم را انجام دهند.

ادامه مبحث اهداف ضروری نیازسنجی:

۴. تشخیص یا شناسایی ضعف ها و مسائل و مشکلات اساسی سازمان: وقتی برنامه اجرا شود ممکن است هدف های از پیش تعیین شده محقق نگردد و یادگیرندگان دچار مشکل شوند. در واقع نیاز سنجی امکان شناسایی مسائل و مشکلات موجود در اجرای برنامه درسی و سایر ابعاد آن را فراهم می کند.
۵. استفاده بهینه از منابع و امکانات: از آنجایی که منابع و امکانات محدود هستند، و نیاز سنجی باعث صرفه جویی در آنها می شود.
۶. رشد و توسعه سازمان و کارکنان: تحقق چنین امری تنها از طریق طراحی و به کارگیری نظام مستمر نیازسنجی در ابعاد آموزشی امکان پذیر است.

روش های شناسایی نیاز ها

۱. مصاحبه با افراد کلیدی مطلع	۲. مصاحبه گروهی
۳. مصاحبه جمعی	۴. مشاهده مستقیم
۶. کنترل آماری و شاخص ها	۷. مرور متون و مطالعات علمی
۸. شرکت در دوره های آموزشی	۹. بررسی نمونه ای سریع

۱. مصاحبه با افراد کلیدی مطلع:

در این روش با تعدادی از اشخاص آگاه نسبت به مسائل و مشکلات مردم و یا سازمان که دارای عقاید و دیدگاه های متفاوت باشند، با کمک گرفتن از راهنما، مصاحبه، و گفتگو می شود. لیکن چارچوب سؤال ها در ضمن مصاحبه مختصر شده و طرح سؤال های تکمیلی براساس پاسخ های قبلی شکل می گیرد.

این روش تا حدودی تحت تأثیر تورش (Bias) مصاحبه گر و مصاحبه شونده قرار دارد ولی می توان برای شناسایی نیازها و مشکلات و نیز ارائه راه حل آنها مفید باشد.